

PERSDOSSIER

EXPO *Earth Not a Globe* – Philippe Braquenier

15.01 > 22.03.2026

True solar eclipse, 2019

BE CULTURE
ALL ABOUT ARTS COMMUNICATION

INHOUD

1.	COMMUNIQUÉ DE PRESSE	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2.	PRÉSENTATION DES OEUVRES PHARES.....	4
3.	À PROPOS DE PHILIPPE BRAQUENIER.....	8
4.	À PROPOS DE CONTRETYPE.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.	PROGRAMMATION 2026	10
6.	INFORMATIONS PRATIQUES.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

1. PERSBERICHT

Van 15 januari tot 22 maart 2026 presenteert Contretype een solotentoonstelling van Philippe Braquenier, getiteld *Earth Not a Globe*. De kunstenaar toont er een grote selectie uit zijn gelijknamige fotoserie, waarin hij zich verdiept in de ideeën die ten grondslag liggen aan complottheorieën.

Philippe Braquenier is een Brusselse fotograaf en beeldend kunstenaar. Hij is gefascineerd door kennis en geïnteresseerd in de manier waarop deze wordt verzameld, gebruikt, gedeeld en opgeslagen. Hij onderzoekt onze hedendaagse drang om informatie te bewaren in een tijdperk waarin data steeds meer aanwezig en relatief onzichtbaar zijn.

Earth Not a Globe is een project dat in 2023 van start ging en nog steeds loopt. Sommige van de werken die bij Contretype worden tentoongesteld, zijn speciaal voor de tentoonstelling gemaakt. Het project ontleent zijn naam aan het baanbrekende werk van een van de bekendste complottheorieën, volgens welke de aarde plat en niet bolvormig zou zijn. Deze theorie, die aan het einde van de 19e eeuw door Samuel Birley Rowbotham werd onderbouwd, heeft vandaag de dag nog steeds een grote aanhang.

In zijn onderzoek richt Philippe Braquenier zich op een reeks "platistische" uitspraken. De fotograaf hanteert de methoden van de volgelingen van Rowbotham en reproduceert hun empirische experimenten in beeld. Door middel van manipulaties, verdraaiingen en montages creëert hij zogenaamd 'bewijs', los van context en voorzien van korte bijschriften, dat twijfel lijkt te zaaien over de rotatie van de aarde of het bestaan van de zwaartekracht. Tegelijkertijd onthult hij bewust zijn werkwijze door de sporen van zijn ingrepen zichtbaar te laten. Zo kiest hij voor een reflexieve benadering die zowel de complottheorieën als de stereotypen die zijn blik als fotograaf sturen, ter discussie stelt. In het tijdperk van de post-waarheid biedt *Earth Not a Globe* uiteindelijk een reflectie op onze relatie tot beelden en hun potentiële manipulatieve kracht.

Deze tentoonstelling maakt deel uit van het programma van het **PhotoBrussels Festival 2026**.

2. VOORSTELLING VAN DE VOORNAAMSTE WERKEN

De tentoonstelling *Earth Not a Globe* van Philippe Braquenier is opgevat als een parodistische voorstelling van het denkproces van de aanhangers van het platisme, die hun bewering dat de aarde plat is baseren op het materialisme van de ervaring en het empirisme van de waarneming. Zaal na zaal stelt Philippe Braquenier de belangrijkste postulaten van het platisme ter discussie door ze te herinterpreteren aan de hand van beelden en het fotografische proces. Het beeld wordt zo een kritisch instrument dat deze ervaringen naspeelt, ombuigt en op de proef stelt, terwijl het de grenzen en paradoxen van hun demonstratieve logica blootlegt.

Buoyancy and density, gravity doesn't exist

Het experiment met het ei in zout water wordt soms door aanhangers van de platte aarde theorie gebruikt als argument tegen de zwaartekracht en, bij uitbreiding, tegen de bolvorm van de aarde. Dit experiment is echter gebaseerd op een algemeen bekend wetenschappelijk principe... dat de zwaartekracht en het model van de ronde aarde absoluut niet in twijfel trekt. In zoet water zinkt een ei. Wanneer er zout wordt toegevoegd, wordt het water dichter en gaat het ei uiteindelijk drijven. Dit fenomeen kan worden verklaard door het principe van drijfvermogen, ook wel de opwaartse kracht van

Archimedes genoemd: een voorwerp dat in een vloeistof wordt ondergedompeld, ondergaat een opwaartse kracht die evenredig is aan de dichtheid van de verplaatste vloeistof. Hoe dichter de vloeistof, hoe groter deze kracht. Maar flat-earthers beweren dat als een voorwerp kan drijven, zwaartekracht niet nodig is en dus niet bestaat. Het is echter juist omdat er zwaartekracht bestaat dat het principe van drijfvermogen bestaat. De zwaartekracht "trekt" de moleculen naar beneden. Wanneer de dichtheid toeneemt, komen de moleculen dichter bij elkaar en hopen ze zich naar beneden op, waardoor het voorwerp omhoog wordt geduwd. Zonder zwaartekracht zou er geen boven of onder zijn, geen druk, geen gelaagdheid van vloeistoffen en dus ook geen begrip van drijven.

Water always finds its level

We horen vaak het argument dat "water altijd een gelijk niveau bereikt" om te beweren dat de aarde niet bolvormig kan zijn. Dit argument, dat vaak wordt gebruikt door aanhangers van de platte aarde theorie, is gebaseerd op een reële waarneming, maar op een verkeerde interpretatie van het fenomeen. Wanneer we water in een glas, een bak of een meer gieten, lijkt het oppervlak vlak en horizontaal. Dit

komt doordat water zich onder invloed van de zwaartekracht zo verdeelt dat het een evenwichtstoestand bereikt: elk punt van het vrije oppervlak van het water bevindt zich op hetzelfde punt van potentiële zwaartekracht. We zeggen dan dat het water "in evenwicht" is. Dit niveau is echter geen absolute rechte lijn in de ruimte, maar een oppervlak dat loodrecht staat op de richting van de zwaartekracht. Flat-earthers interpreteren dit fenomeen anders.

Zij beweren dat als water altijd waterpas komt te staan en de oceanen niet 'vallen' of geen zichtbare kromming vertonen, het aardoppervlak dan vlak moet zijn.

Deze conclusie is gebaseerd op een verwarring tussen wat op kleine schaal waarneembaar is en wat op wereldschaal bestaat. Op de bolvormige aarde trekt de zwaartekracht het water op elk punt naar het centrum van de aarde. Het waterpeil volgt dus de algemene vorm van de planeet. Op menselijke schaal is deze kromming niet waarneembaar: over een afstand van enkele kilometers lijkt het oppervlak van een meer of de zee volkomen vlak, net zoals het oppervlak van een enorme bol vlak kan lijken wanneer men slechts een minuscule fragment ervan bekijkt. Het principe van waternivellering is niet in tegenspraak met de bolvorm van de aarde, maar is juist een direct gevolg ervan.

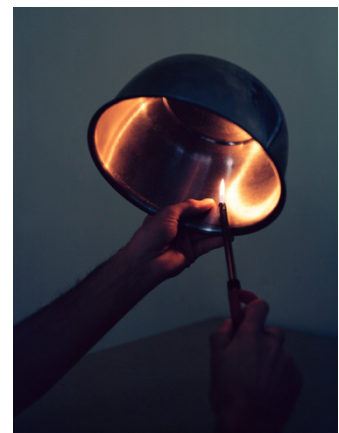

Three suns effect in Antarctica (Observation & Experiment)

Het fenomeen van de drie zonnen, parhelie genaamd, is een optisch atmosferisch fenomeen waarbij twee lichtgevende beelden, of 'replica's' van de zon, horizontaal aan weerszijden van de zon verschijnen. Het treedt op wanneer de zon laag aan de hemel staat en de atmosfeer vol zit met ijskristallen in de hoge wolken. Parhelia zijn vaak waarneembaar in poolgebieden. Ijskristallen hebben van nature een zeshoekige vorm.

Wanneer ze vallen, kunnen ze zich spontaan in dezelfde richting richten en een netwerk van prisma's vormen dat het zonlicht weerkaatst en breekt. Dit natuurlijke en wetenschappelijk verklaarbare fenomeen wordt door aanhangers van de platte aarde-theorie gebruikt als bewijs voor het bestaan van het firmament boven de aarde.

Het experiment met de aansteker in een kom bewijst dat er geen ijskristallen in de atmosfeer nodig zijn en dat het inderdaad het resultaat is van het licht dat door het oppervlak van de koepel wordt weerkaatst. Het experiment reproduceert hier dus het schitteren dat volgens de platte aarde-aanhangers alleen bestaat als er een koepel boven de aarde is en er water op die koepel aanwezig is. Het schitteren zou dan worden veroorzaakt door de trillingen van het water en de weerkaatsing van het licht.

Waarom is het firmament een belangrijk onderdeel van het platte-aardemodel? Het firmament biedt een oplossing voor verschillende vragen in het platte-aardemodel: het vervangt de zwaartekracht door een gesloten structuur, het verklaart de cirkelvormige baan van de sterren, het rechtvaardigt de vermeende onmogelijkheid van ruimtevaart en het versterkt het idee van een opzettelijk ontworpen en beperkte wereld. Het biedt zo een samenhangend en narratief beeld, waarin elk element een duidelijke plaats heeft, in tegenstelling tot het wetenschappelijke universum dat als abstract, immens en moeilijk voorstellbaar wordt ervaren.

The Great Ice Wall

In de flat-earth-theorie leidt het feit dat de aarde een schijf is tot een bijna volledige herindeling van onze geografie. De Noordpool zou zich in het midden bevinden en de continenten zouden rond dit centrale punt zijn gerangschikt. De Zuidpool, zoals die door de wetenschap wordt begrepen, verdwijnt. Deze nieuwe geometrie roept dan een essentiële vraag op: waar ligt de grens van de wereld? Om deze vraag te beantwoorden, beweren aanhangers van de platte aarde-theorie dat Antarctica geen continent is, maar een enorme ijsring die de hele aarde omringt. Deze "ijsmuur" zou de rand van de aardschijf vormen en voorkomen dat de oceanen in de leegte terechtkomen. De ontoegankelijkheid van Antarctica

en de internationale regelgeving worden geïnterpreteerd als bewijs van een georganiseerde doofpotaffaire om deze ijzige grens te verbergen.

Deze muur is een centraal element in de platistheorie. Het is niet alleen een spectaculair detail, maar ook een onmisbare structuur die het model van de aardschijf zowel geografisch als narratief overeind houdt.

Waters above us

In de platistische kosmologie neemt het firmament een centrale plaats in. Het wordt beschreven als een vaste of halfvaste structuur, vaak vergeleken met een koepel, die de platte aarde zou bedekken. Dit firmament zou de aardse wereld scheiden van het 'water boven' en zou een onoverkomelijke fysieke grens vormen. Dit idee is niet gebaseerd op moderne wetenschappelijke observaties, maar op letterlijke interpretaties van oude teksten, met name bijbelse teksten.

De term 'firmament' komt van het Latijnse firmamentum, dat op zijn beurt afkomstig is van het Hebreeuwse raqia, wat verwijst naar iets 'uitgestreks' of 'gehamerd'. Flat-earthers interpreteren dit woord als het bewijs van een vaste hemel, die boven de aarde hangt. In dit model is de hemel geen diepe en oneindige ruimte, maar een gesloten omgeving: de sterren zouden vastzitten in of op het firmament; de zon en de maan zouden klein zijn, dichtbij staan en zich boven de aarde bewegen; er zou geen ruimte zijn in de astrofysische zin van het woord.

De installatie *Waters above us* reproduceert het schitteren dat volgens platisten alleen bestaat als er een koepel boven de aarde is en er water op die koepel aanwezig is. Het schitteren zou dan worden veroorzaakt door de trillingen van het water en de weerkaatsing van het licht.

Waarom is het firmament een belangrijk onderdeel van het platte-aardemodel? Het firmament biedt een oplossing voor verschillende vragen in het platte-aardemodel: het vervangt de zwaartekracht door een gesloten structuur, het verklaart de cirkelvormige baan van de sterren, het rechtvaardigt de vermeende onmogelijkheid van ruimtevaart en het versterkt het idee van een opzettelijk ontworpen en beperkte wereld. Het biedt zo een samenhangend en narratief beeld waarin elk element een duidelijke plaats heeft, in tegenstelling tot het wetenschappelijke universum dat als abstract, immens en moeilijk voorstellbaar wordt ervaren.

Stars are not stars

Een van de argumenten die vaak door aanhangers van de platte aarde worden aangevoerd, is gebaseerd op een waarneming die iedereen met het blote oog kan doen: sterren fonkelen, lijken te trillen, veranderen van intensiteit of zelfs van kleur. Op basis van deze vaststelling beweren de flat-earthers dat sterren geen extreem verre materiële objecten kunnen zijn, zoals de moderne astronomie beschrijft. Ze zouden eerder nabije, zelfs immateriële lichtbronnen zijn, gelegen in of op een koepel boven de aarde.

Deze observatie is correct, maar de interpretatie ervan is onjuist. Het flikkeren van sterren wordt niet veroorzaakt door de sterren zelf, maar door de aardatmosfeer. Bij het passeren van bewegende luchtlagen wordt het licht van sterren voortdurend afgebogen, wat snelle variaties in helderheid en kleur veroorzaakt. Bovendien gebruiken flat-earthers fotografische lenzen om sterren te filmen, maar door de aberraties van de lenzen wordt het flikkereffect nog versterkt.

Sterren flikkeren meer dan planeten, juist omdat ze veel verder weg staan. Hun licht bereikt ons in de vorm van een bijna puntvormig lichtpuntje, dat zeer gevoelig is voor atmosferische verstoringen. Planeten, die dichterbij staan en visueel groter zijn, worden minder door deze effecten beïnvloed.

Het flikkeren van sterren is dus geen tegenspraak met de moderne astronomie, maar bevestigt juist hun extreme afstand. Dit platistische argument is dus gebaseerd op een verwarring tussen wat we zien en de omstandigheden waarin we het zien, en vormt in geen geval een bewijs voor de platte aarde.

3. OVER PHILIPPE BRAQUENIER

Philippe Braquenier (geboren in 1985 in België) is gefascineerd door kennis en geïntrigeerd door de manier waarop die wordt verzameld, gebruikt, gedeeld en opgeslagen. Zijn werk roept een debat op over onze obsessie met het verwerken van informatie in een tijdperk waarin data steeds alomtegenwoordiger, maar ook steeds onzichtbaarder worden. Met een nuchter en onbewogen perspectief verbindt Braquenier deze ideeën vervolgens met die van, op een veel grotere schaal, de evolutie, het erfgoed en het precaire karakter van de digitale revolutie.

Hij behaalde een bachelordiploma fotografie aan de HELB en werkte tot 2016 in de reclamesector. Sinds zijn carrièreswitch heeft hij onder meer geëxposeerd in de Aperture Foundation in New York, het Belgische paviljoen op de Biënnale van Venetië in 2018 en het JIMEI X ARLES Photo Festival. Zijn werk is internationaal gepubliceerd en hij was finalist voor de Louis Roederer Discovery Award in 2020.

4. OVER CONTRETYPE

Contretype werd in 1978 opgericht door fotograaf Jean-Louis Godefroid om auteursfotografie te promoten in de Federatie Wallonië-Brussel en in het buitenland. Vanaf 1988 organiseerde het op verschillende plaatsen tentoonstellingen van weinig bekende fotografen die later beroemd werden (Horst P. Horst, Robert Rauschenberg, Robert Mapplethorpe, Bernard Plossu, Karl Blossfeldt, Willy Zielke, Roger Kockaerts, Gilbert Fastenaekens, enz.). Vanaf 1997 ontwikkelde het een programma van artistieke residenties voor Belgische en buitenlandse fotografen: Alain Paiement (Québec), Bernard Plossu (Frankrijk), Elina Brotherus (Finland), JH Engström (Zweden), Philippe Herbet (België), ... Dit programma geeft kunstenaars de kans om na te denken over hun eigen werk terwijl ze een fotografisch project ontwikkelen dat gelinkt is aan de specifieke context van Brussel.

In 2022 krijgt Contretype een nieuwe artistiek en algemeen directeur. Het plan van de nieuwe directeur, Olivier Grasser, is om Contretype uit te bouwen tot een kunstcentrum voor beeld en hedendaagse fotografie. Een kunstcentrum is een essentiële speler in de culturele sector, met als fundamentele missies:

- Verspreiding en organisatie van tentoonstellingen;
- Prospectie, onderzoek en artistiek experiment;
- Samenwerking bij de productie van boeken en fotografische uitgaven;
- Professionele ondersteuning van kunstenaars, zo dicht mogelijk bij de ontwikkeling van hun projecten;
- Bewustmaking van het publiek en artistieke educatie;
- Deelnemen aan een regionaal netwerk door middel van samenwerking met andere culturele structuren in het gebied.

Contretype heeft als doel de hedendaagse fotografie en het digitale beeld te promoten, zowel in haar eigen ruimtes als daarbuiten, in België en daarbuiten. Door tentoonstellingen en residenties te organiseren en productie, distributie en publicatie te ondersteunen, ondersteunt het de professionele ontwikkeling van fotografen-auteurs terwijl het banden opbouwt tussen kunstenaars, het publiek en de media. Contretype heeft de ambitie om een onderzoekscentrum te zijn dat spontaan wordt geïdentificeerd door zowel kunstenaars als professionals als referentiepunt en dat zich blijft positioneren als een dynamische speler in het culturele ecosysteem in Brussel en België.

Contretype, een kunstcentrum voor beeld en hedendaagse fotografie, heeft ook een collectie van ongeveer 400 beelden. De aanvullende opdrachten voor deze collectie zijn :

- Beheer en inventarisatie uitvoeren, met name door de werken te digitaliseren;
- Een programma ontwikkelen om de collectie te promoten en te verspreiden.

Na geïnstalleerd te zijn in het voormalige Hôtel Hannon, zijn de tentoonstellingsruimtes van Contretype sinds 2013 gevestigd aan 4A in Cité Fontainas in Sint-Gillis.

5. PROGRAMMATION 2026

15.01 > 22.03.2026

Philippe Braquenier – *Earth Not a Globe*

16.04 > 05.07.2026

archipel

Harold DELHAIE - Sevdenur DOGAN - Barbara Salomé FELGENHAUER - Nanténé TRAORÉ
- Quinten VERMEULEN - Serena VITTORINI

archipel est un projet lancé en 2023 qui affirme la mission de Contretype de soutien à la création et à la production. Chaque année au printemps, l'exposition réunit 6 lauréat·e·s d'un appel à candidatures lancé en direction de la création émergente en Belgique. La sélection, opérée par un jury de professionnel·le·s belges et étranger·e·s, entend donner un coup de projecteur sur la jeune scène belge de l'image et de la photographie contemporaine.

6. PRAKTISCHE INFORMATIE

EXPO *Earth Not a Globe*

Philippe Braquenier

15.01 > 22.03.2026

Contretype

Fontainashof 4A

1060 Brussel

Openingstijden:

Woensdag tot en met vrijdag van 12u tot 18u

Zaterdag en zondag van 13u tot 18u

Gratis toegang

PERSCONTACT

BE CULTURE
ALL ABOUT ARTS COMMUNICATION

BE CULTURE

Founder & General Manager : Séverine Provost

Project Leader : Florian Doods

florien@neculture.be - +32 494 87 71 09

info@beculture.be – beculture.be